

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **M. Č.**, zastoupené Mgr. Alenou Pařízkovou, advokátkou se sídlem Řešovská 519/1, Praha 8, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 2. 2017, č. j. 44000/000545/17/44091010/Nek, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 4. 2018, č. j. 16 Ad 44/2017 – 85,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Okresní správa sociálního zabezpečení Plzeň-město dne 18. 11. 2016 rozhodla, že žalobkyni nevznikl pojistný poměr nemocenského pojištění u společnosti UNISTAV BC s. r. o. (dále též jen „společnost Unistav“). Odvolání žalobkyně žalovaná zamítla.

[2] Řízení o pojistném poměru bylo zahájeno z důvodu pochybností, které vznikly při zpracování žádosti žalobkyně o výplatu nemocenských dávek. Jednatel společnosti Unistav uvedl, že žalobkyni nikdy nezaměstnával a že nepodepsal oznámení o nástupu do zaměstnání, které žalobkyni přihlašovalo k nemocenskému pojištění. Dále uvedl, že probíhá šetření ze strany Policie ČR pro podezření z trestné činnosti příbuzných

žalobkyně (její matky, přítele matky T. R. a přítele žalobkyně F. L.), kteří začali místo něho jednat za společnost Unistav.

[3] Proti rozhodnutí žalované brojila žalobkyně u Krajského soudu v Plzni. Krajský soud žalobu neshledal důvodnou a zamítl ji.

[4] Rozhodující bylo dle soudu posouzení, zda žalobkyně fakticky vykonávala pracovní činnost pro společnost Unistav. Soud uvedl, že v případech kdy zaměstnavatel nesplnil některou ze svých povinností (přihlášení zaměstnance ke zdravotnímu a sociálnímu pojištění, hrazení pojištění), ovšem zaměstnanec pro něho prokazatelně fakticky pracoval, nemůže jít nesplnění všech povinností zaměstnavatelem k tíži zaměstnance. V projednávané věci je ovšem situace zcela odlišná. Od samého počátku vzniklo ve správním řízení důvodné podezření, že žalobkyně ať již vědomě, či nevědomě pro společnost Unistav nikdy fakticky nepracovala, respektive ke vzniku formálního pracovního poměru (uzavření pracovní smlouvy) mohlo dojít podvodným jednáním. Fakticky žalobkyně vykonávala činnost ve prospěch jiné společnosti (Credit solutions s. r. o.), což bylo i předmětem trestního řízení. Bylo pak na žalobkyni, aby v pochybnostech prokázala, že fakticky pracovala pro společnost Unistav. Není pochyb o tom, že se žalobkyně v pracovní době zdržovala na adrese, kde kromě jiných společností sídlila i společnost Unistav, a že zde i vykonávala činnost, která byla předmětem její pracovní smlouvy. Ovšem pokud s ní tuto smlouvu uzavřela neoprávněná osoba, bylo nutné přezkoumat, v čí prospěch žalobkyně skutečně vykonávala pracovní činnost. Lze připustit, že žalobkyně se mohla stát obětí podvodu a v dobré víře, že pracuje pro Unistav, předpokládala, že je za ni hrazeno pojistné. Na podporu tvrzení jednatele společnosti Unistav Jaroslava Beneše, že žalobkyně pro předmětnou společnost nepracovala, ovšem hovoří skutečnost, že ve společnosti Credit Solutions byla jednatelkou matka žalobkyně. K samotné práci žalobkyni přivedl T. R., přítel matky žalobkyně, a sama žalobkyně zmiňovala propojenost T. R. se společností Unistav a jeho vliv na J. B. a bývalého jednatele této společnosti Theodora Čížka.

[5] Jednatel společnosti Beneš v podání, které bylo na Okresní správu sociálního zabezpečení osobně doručeno dne 11. 3. 2015, čestně prohlásil, že nikdy nezaměstnával jmenovitě uvedené zaměstnance (včetně žalobkyně) a tyto osoby nikdy nevykonávaly činnost pro něho jako zaměstnavatele. Vzhledem k vyjádření jednatele společnosti pak není ani zřejmé, zda formulář Oznámení o nástupu do zaměstnání žalobkyně (ode dne 1. 10. 2014) byl podán oprávněnou osobou, jelikož podpis tam uvedený je odlišný od podpisu Jaroslava Beneše, který byl učiněn před pracovníky OSSZ. Žádost o provedení „storna“ oznámení o nástupu do zaměstnání ze dne 11. 3. 2015 lze naopak považovat za právní jednání, jímž jednatel společnosti hodnověrnost příslušného tiskopisu zpochybnil.

[6] Soud vycházel zejména ze zjištěných rozhodných skutečností, že pan Beneš se stal jednatelem předmětné společnosti až 13. 6. 2014 (což lze ověřit z obchodního rejstříku), tudíž v žádném případě nemohl dne 30. 5. 2014 uzavřít pracovní smlouvu s žalobkyní se dnem nástupu do zaměstnání 1. 6. 2014 ani související mzdový výměr (což uvedl i sám pan Beneš do protokolu). Dále soud považoval za důležité sdělení žalobkyně, že údajně do kanceláří v Černicích, tj. i sídla společnosti, začala docházet přibližně na začátku prázdnin, tj. v červenci 2014, tedy více než měsíc poté, kdy měla nastoupit do zaměstnání. Další rozpor spatřoval ve sdělení žalobkyně, že onemocněla v listopadu 2014 a určitou dobu se v práci nezdržovala, neboť tam dle sdělení kolegyně nebyly počítače, avšak na

předložené výplatní pásce za tento měsíc bylo uvedeno, že odpracovala všech 19 pracovních dnů; nebyla vykázána nepřítomnost z důvodu nemoci či případné dovolené. Obsah sdělení Policie ČR ze dne 16. 4. 2018 toliko „dopřesnil“ onu zvláštní situaci i poměry ve společnosti, je však bez vlivu na výsledek projednávané věci.

[7] Soud uzavřel, že z podkladů předložených žalobkyní vyplývá zásadní nesoulad (mimo jiné) ohledně doby, po niž měla práci pro společnost vykonávat, dále vykazují zásadní rozpory a faktický výkon práce pro předmětnou společnost neprokazují, stejně jako podklady shromážděné ze strany OSSZ v rámci správního řízení.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[8] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Stěžovatelka namítá, že soud nesprávně posoudil otázku platnosti uzavření její pracovní smlouvy a skutečnosti, kterými bylo prokázáno, že mezi stěžovatelkou a společností Unistav nejen, že vznikla pracovní smlouva, ale došlo k faktickému výkonu práce stěžovatelky pro tuto společnost.

[10] Ač byla pracovní smlouva podepsána Jaroslavem Benešem již dne 30. 5. 2014, je nutno považovat pracovní poměr za řádně uzavřený. Pan Beneš jednal za společnost, a pokud byla následně stěžovatelce přidělována práce a vyplácena mzda, došlo tímto jednáním společnosti k přijetí jednání (podepsání pracovní smlouvy stěžovatelky Jaroslavem Benešem) jako jednání za společnost.

[11] Dále zákoník práce nestanoví jako sankci za uzavření pracovní smlouvy ústní formou její neplatnost a tedy smlouva byla uzavřena minimálně ústní formou (její existenci opět prokazuje zaměstnávání stěžovatelky zaměstnavatelem – přidělování práce a vyplácení mzdy).

[12] Stěžovatelka podrobně popsala svou pracovní náplň včetně svých kolegů a jejich náplně práce, kteří rovněž potvrdili (p. K., p. N.), že stěžovatelka tvrzenou činnost v daných prostorách společnosti vykonávala. Taktéž disponovala výplatními páskami a byla jí vyplácena mzda. Skutečnost, že stěžovatelka pracovní činnost pro danou společnost vykonávala, potvrdila Policie ČR sdělením ze dne 16. 4. 2018, nicméně soud z tohoto sdělení použil pro svou rozhodovací činnost jen dílčí část, přesto, že toto sdělení obsahuje zcela jinou informaci, která je pro řízení podstatná, a to právě sdělení o existenci pracovního poměru mezi společností Unistav a stěžovatelkou.

[13] Soud se nikterak nezabýval platností listiny Žádost o provedení „storna“ ze dne 11. 3. 2015. Dle názoru stěžovatelky právní řád nepřipouští takové právní jednání ze strany zaměstnavatele, natož pak s odstupem času. Dle stěžovatelky nelze připustit, aby po určité době trvání zaměstnaneckého poměru došlo k podobnému „stornu“ a dané osobě by tím zanikly nároky z nemocenského pojištění.

[14] Soud se dle stěžovatelky zaměřil zcela účelově jen na důvody, které by mohly izolovaně nasvědčovat oprávněnosti žalobního postoje žalované, aniž by stejnou pečlivost a pozornost věnoval tvrzením stěžovatelky.

[15] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na obsah svého rozhodnutí a vyjádření k žalobě a zcela se ztotožnila s posouzením věci krajským soudem.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[16] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[17] Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[18] Dle § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění*: Pojištění vzniká zaměstnanci dnem, ve kterém začal vykonávat práci pro zaměstnavatele, a zaniká dnem skončení doby zaměstnání, pokud se nestanoví jinak v odstavcích 2 a 3.*

[19] Zákon o nemocenském pojištění řadí mezi pojištěné osoby dle § 5 odst. 1 mimo jiné zaměstnance v pracovním poměru (bod 1) a osoby činné v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik (bod 15). V druhém případě se jedná o takzvaný faktický pracovní poměr.

[20] Toto ustanovení povyšuje fakticitu pracovněprávního vztahu nad jeho (soukromoprávní) normativitu. Aniž by mechanicky přebíralo dopady soukromoprávních formalit, chrání veřejné právo ve vztahu k de facto zaměstnanci jeho veřejnoprávní status a z toho mu plynoucí nároky (viz rozsudek NSS ze dne 13. 5. 2015, č. j. 6 Ads 136/2012 - 72).

[21] I v případě faktického pracovního poměru je však třeba, aby byla práce konána s vědomím zaměstnavatele.

[22] V projednávané věci krajský soud konstatoval, že stěžovatelka v době od července do listopadu 2014 skutečně vykonávala určitou činnost. Spornou otázkou je, zda tuto činnost vykonávala v pracovněprávním vztahu pro společnost Unistav.

[23] Žalovaná i krajský soud uzavřely, že nikoliv. Nejvyšší správní soud považuje tento jejich závěr za správný.

[24] Stěžovatelka argumentuje tím, že ačkoliv pracovní smlouva byla podepsána panem Benešem před jeho nástupem do funkce jednatele společnosti, následným jednáním této společnosti došlo k přijetí tohoto právního jednání za společnost.

[25] Tato úvaha by platila, pokud by nebyl zpochybněn samotný podpis a tedy vůle k uzavření celé smlouvy. Ve správním spise jsou založeny listiny (čestné prohlášení pane Beneše, žádost o „storno“ přihlášky stěžovatelky k nemocenskému pojištění), o nichž není sporu, že je podepisoval pan Beneš a tyto podpisy se zásadně liší od podpisů, které jsou uvedeny na pracovní smlouvě, mzdovém výměru a výplatních lístcích, které stěžovatelka doložila.

[26] Správní orgány se tak v projednávané věci správně zaměřily na to, zda stěžovatelka skutečně fakticky vykonávala práci pro skutečnost Unistav, a nikoliv pouze na zkoumání

platnosti či neplatnosti pracovní smlouvy. Jediným jednatelem a tedy osobou oprávněnou jednat za společnost Unistav (a zaměstnat stěžovatelku) byl v rozhodné době pan Beneš.

[27] Pan Beneš uvedl, že stěžovatelku nikdy nezaměstnával. Její tvrzení, že pan Beneš byl často v kancelářích přítomen a uznal tak její přítomnost a práci pro společnost, pak vyvrací vyjádření p. L. K., která sice potvrdila, že stěžovatelka s ní v kanceláři pracovala (což v projednávané věci nezpochybnily ani žalovaná ani krajský soud), ovšem dále uvedla, že pan Beneš většinou nebyl přítomen, neboť pracoval na stavbě.

[28] Nelze se proto ztotožnit ani s tvrzením, že pracovní smlouva mezi stěžovatelkou a společností Unistav, reprezentovanou panem Benešem, byla uzavřena ústně či konkludentně.

[29] Ze sdělení Policie České republiky ze dne 16. 4. 2018 vyplývá, že *„nejpozději do 19. 7. 2014 pracovali M. Č., M. T., F. L. a dále dále nejméně L. P., nar. ... pod vedením T. R. pro společnost Credit Solutions s. r. o.“* Policie ve sdělení dále popisuje, jak společnost Unistav i Credit Solutions ovládal T. R., uděloval pokyny k činnosti obou společností a pan Beneš společnost Unistav ve skutečnosti neřídil.

[30] Toto sdělení tedy neprokazuje, že by stěžovatelka fakticky vykonávala činnost pro společnost Unistav, za niž měl oprávnění jednat pouze pan Beneš, nikoliv pan R.. Krajský soud tak v hodnocení sdělení nepochybil.

[31] Zároveň v dokumentech předložených stěžovatelkou existují rozpory, které vzbuzují takové pochybnosti, že nelze ani předpokládat, že sama stěžovatelka byla v dobré víře a mohla se oprávněně domnívat, že je účastna byť jen faktického pracovněprávního vztahu.

[32] Již žalovaná a krajský soud poukázaly na rozpory mezi pracovní smlouvou, výpovědí stěžovatelky a výplatními lístky. Dle pracovní smlouvy měla stěžovatelka rovnoměrně rozvrženou týdenní pracovní dobu, která činila 20 hodin týdně, za což jí měla dle mzdového výměru náležet mzda ve výši 15 000 Kč měsíčně. Stěžovatelka zároveň předložila výplatní lístky za období od června do prosince roku 2014, z nichž však vyplývá, že měla ve všech měsících odpracovat osm hodin ve všech pracovních dnech, přičemž výše mzdy zůstala nezměněna oproti mzdě určené mzdovým výměrem. Nadto stěžovatelka uvedla, že začala pracovat v červenci, není tedy zřejmé, jak může disponovat výplatní páskou za červen. V listopadu pak dle svých slov po nějakou dobu nedocházela do práce, na výplatní pásce se však tato skutečnost nijak neodrazila, za listopad má opět odpracované všechny pracovní dny v rozsahu 8 hodin denně.

[33] K listině „žádost o storno přihlášení do registru zaměstnavatelů a všech přihlášených zaměstnanců“ krajský soud uvedl, že ji lze považovat za právní jednání, jímž jednatel společnosti zpochybnil hodnověrnost tiskopisu, kterým byl Okresní správě sociálního zabezpečení oznámen nástup stěžovatelky do zaměstnání. Podpis na tomto oznámení byl totiž odlišný od podpisu pana Beneše, který byl navíc učiněn osobně před pracovníky OSSZ.

[34] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že se jedná o nestandardní situaci, ovšem v projednávaném případě je zřejmé, že na pozadí popisovaných skutečností se mohla odehrávat trestná činnost, z níž veškeré nesrovnalosti pramení. Byla-li stěžovatelka přihlášena k nemocenskému pojištění na základě podvodného či neoprávněného jednání, je

v souladu s veřejným zájmem, aby byl takový stav odstraněn. Je pak nerozhodné, jakým způsobem je nazván dokument, kterým jsou tyto skutečnosti správnímu orgánu oznámeny.

[35] Nejvyšší správní soud proto neshledal, že by krajský soud pochybil při přezkumu rozhodnutí žalované. Krajský soud se vypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi a srozumitelně vysvětlil, z jakých důvodů má za to, že stěžovatelčina žaloba není důvodná. Žalovaná dostatečně zjistila všechny okolnosti rozhodné pro posouzení věci, jak je její povinností vyplývající z § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, a tyto jak jednotlivě, tak ve vzájemné souvislosti správně vyhodnotila.

IV. Závěr a náklady řízení

[36] Stěžovatelka se svými námitkami neuspěla. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[37] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. října 2019

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu